

1. Kako ste zadovoljni ovogodišnjom ljetnjom turističkom sezonom i koliki su ukupni prihodi ostvareni od turizma (ako imate najnovije podatke)?

Za čitavu 2015. očekujemo oko 1 750 000 turista, – 15% više u odnosu prošlu godinu, te preko 11 miliona noćenja i oko 800 miliona eura prihoda. Cijenim da je važno naglasiti da ovaj trend rasta nije bio fokusiran isključivo na sezonu, već je nastavljen u post sezoni - samo u oktobru ostvareno je povećanje u broju turista od 7,14%, odnosno za 16,15% kada je riječ o ostvarenim noćenjima. Dakle, neke od glavnih karakteristika perioda za nama bile su, kako povećanje prometa, tako i produžena sezona.

Takođe, on nije bio fokusiran isključivo na primorje i *sunce i more* koncept, pa su tako od početka godine do novembra Nacionalni parkovi zabilježili povećanje broja posjetilaca od čak 30%.

Ove brojke su pokazatelj izuzetnih napora na promociji i unapređenju ponude. Stoga moram napomenuti i da smo ove godine od *Lonely Planeta* dobili veliko priznanje, kada se Kotor našao na prvom mjestu liste 10 gradova koje treba posjetiti tokom 2016. godine. Prethodnih godina ovu nagradu su dobili Vašington, Pariz, San Francisko, London i Njujork.

Bolje povezivanje sa, između ostalog, Zapadnom i Centralnom Evropom i Skandinavijom i dalje je među našim prioritetima. Ryanair i dalje leti ka Briselu i Londonu, a najavljeni dolazak EasyJet-a sa letovima ka Mančesteru i Londonu u 2016. je takođe od velikog značaja. U toku su razgovori sa nekoliko zainteresovanih avio-kompanija sa Bliskog Istoka uključujući *Fly Dubai*, sa istim ciljem, i njihovi konačni rezultati biće poznati u predstojećem periodu. Značajno smo unaprijedili vizni režim, a poseban predmet naše pažnje čini i infrastrukturni razvoj aerodroma.

Već sam saopštavao da se, prema analizama Svjetskog savjeta za putovanja turizam, očekuje da će turistički dolasci na Mediteranu ostvariti rast od oko 10 miliona novih dolazaka godišnje do 2030. godine, pa imamo šansu koju treba pametno iskoristiti, vodeći razvoj Crne Gore kao turističke destinacije ka: visokom kvalitetu smještaja i usluge, diversifikovane ponude i dobre povezanosti.

2. Kako ste zadovoljni realizacijom najvažnijih turističkih projekata u Crnoj Gori? Svjedoci smo da neki investitori kasne sa ispunjavanjem svojih obaveza, dok su drugi uradili mnogo više i ubrzali svoju investiciju.

Ove godine otpočeli su građevinski radovi na izgradnji objekata u okviru turističkog naselja Luštica Bay. Luštica Development je u pregovorima sa nekoliko hotelskih operatera i planirano je da izgradnja prvog hotela u sklopu kompleksa otpočne u

prvim mjesecima 2016. godine. U intenzivnoj smo komunikaciji sa investitorom i u cilju ubrzanja izgradnje golf terena.

Tokom 2015. godine, izdata je i prva građevinska dozvola za izgradnju objekata naselja Portonovi u Kumboru, a renomirana italijanska kompanija Impresa Pizzarotti izabrana za glavnog izvođača radova. Očekuje se da će ubrzo otpočeti i radovi na izgradnji hotelskog kompleksa *One and Only*, a počeli su i radovi na izgradnji marine. Vrijedno je podsjetiti da će ovo biti prvi *One and Only* hotel u Evropi, koji je od izuzetnog značaja i za dalju promociju našeg turističkog proizvoda i privlačenje renomiranih investitora.

Porto Montenegro projekat, sa luksuznim Regent hotelom, koji je samo u posljednjih godinu ipo zaslužio 17 međunarodnih nagrada i u kome je boravilo skoro 10 000 turista, već ima sopsteni život na domaćoj i međunarodnoj turističkoj sceni. Prema podacima kompanije Adriatic Marinas, ukupna dosadašnja ulaganja procjenjuju se na blizu 420 miliona eura, a ukupan broj zaposlenih u 2015, uključujući sezonske radnike, je blizu 1 400. I ovaj projekat ukazuje da Crna Gora vodi dobru politiku, koja se oslanja na povoljan poslovni ambijent i vrhunski kvalitet turističke ponude naše zemlje.

Pokrenuli smo i niz projekata koji za cilj imaju uspješnu valorizaciju prostora obuhvaćenog prostornim planom za Bjelasicu i Komove, a kao prioritet je označen razvoj dva skijališta, Kolašin 1600 i Cmiljača u Bijelom Polju i opredijeljena su sredstva za njihov razvoj. Takođe, Vlada je kapitalnim budžetom opredijelila sredstva za razvoj postojećih i novih skijališta, sa akcentom na Žarski, Savin Kuk i Hajlu.

Sa sviješću o potrebi daljeg povećanja napora na valorizaciji Sjevera, radimo na razvijanju posebnih turističkih zona u kojima će se, politikom podsticaja obezbijediti infrastruktura neophodna za razvoj turističkih sadržaja. Realizacija navedenog, kao i projekat izgradnje autoputa, svakako su važan preduslov obezbjeđivanja fizibilnosti projekata u ovom dijelu naše zemlje.

Na kraju, sasvim je očekivano da, u velikom broju investicionih ugovora, postoje oni čija se realizacija, zbog internih ili eksternih okolnosti, ne odvija planiranom dinamikom. Naša uloga tu je da ubrzamo procese ukoliko je to moguće, ili ih okončamo ukoliko nije, i to na način koji će, u maksimalnoj mogućoj meri, umanjiti negativne efekte. No, planiranom dinamikom se realizuju neke od najvećih investicija u turizmu, u toku su i javni pozivi za niz turističkih projekata, i cijenim da zaista možemo biti zadovoljni postignutim. Pritom, naravno, moramo imati u vidu da razvoj i konkurentnost jačaju ili slabe, u zavisnosti od toga da li sve relevantne strane daju puni doprinos ovim procesima.

3. Kako teku pripreme za ovogodišnju zimsku sezonu i kakva su vaša očekivanja?

Uloženi su značajni naponi da se obezbijedi da što veći broj ski centara ove godine bude u funkciji. Tako će turisti ove godine imati na raspolaganju Savin kuk i Javorovaču na Žabljaku, Kolašin 1450 u Kolašinu, Vučje u Nikšiću, Turjak u Rožajama. Osim skijališta, postoje i baby liftovi i to na Ivanovim Koritima, u blizini Šavnika, Mojkovcu, Bijelom Polju i Žabljaku.

No, zimski turistička sezona često se pogrešno identifikuje sa dva „S“- Snow, Skiing, te je jedan od naših strateških ciljeva upravo da komplemetarni sadržaji pruže što veću nezavisnost ugostiteljima i hotelijerima od vremenskih prilika, ali budu i kvalitetna dopuna ponudi i u prilikama kada ima snijega. Jedan od dobrih primjera je Ski centar „Vučje“, sa svojim festivalskom manifestacijom *Snow dance*.

Upravo zato ćemo se u narednom djelovanju koncentrisati na razvoj programa podsticaja pri gradnji komplementarnih sadržaja. Istovremeno, kako turistička ponuda mora biti bogatija i brojnim manifestacijama i događajima u toku, ali i van sezone, planirano je da značajna sredstva budu opredijeljena za podršku manifestacijama, prije svega u periodu pred i poslije glavne turističke sezone. Dosadašnje naše aktivnosti u tom pravcu su dale rezultate i to je dokaz da sa takvim vidom podrške treba nastaviti.

Novina kako za naše škole, tako i za ugostitelje u dijelu produženja sezone, jeste organizovanje ski-škola tokom februara i marta na Žabljaku, Kolašinu, Vučju i Ivanovim Koritima, a biće pojačan i inspekcijiski nadzor tokom sezone.

Važan element podrške jeste podsticanje finansijskih institucija da definišu povoljne kreditne fondove za turistička preduzeća, što bi turističkim poslenicima omogućilo definisanje ponude po sniženim cijenama.

Kada je riječ o smještajnim kapacitetima na Sjeveru, jedan od mogućih modela i pravaca djelovanja jeste da se kapaciteti koji trenutno nisu u funkciji daju na upravljanje hotelskim preduzećima koja imaju mogućnosti da organizju rad tih objekata.

Na kraju, već pomenuti planirani razvoj turističkih zona u sjevernom regionu može predstavljati ozbiljnu šansu za dinamičniji razvoj ovog dijela Crne Gore. Preduslovi za formiranje turističkih zona su izmjene i dopune Zakona o turizmu, kao i obezbjeđivanje adekvatne podrške iz Budžeta Crne Gore.

4. Koji su najznačajniji planovi Ministarstva u narednoj (2016) godini?

Kada je riječ o aktivnostima u turizmu, nadzor i kontrola privatizacionih ugovora jedan je od važnih segmenata generisanja kvaliteta u ovoj oblasti. Sa ciljem daljeg poboljšanja infrastrukture i kvalitetne pripreme sezona, planiramo pripremu predloga modela za formiranje akcionarskog društva “Skijališta” Crne Gore.

U okviru aktivnosti na planu unapređenja aviodostupnosti, već je najavljen dolazak britanske kompanije EasyJet, a na osnovu ostvarenih komunikacija sa više zainteresovanih avio-kompanija i tour-operatora, tokom naredne godine za očekivati je i uvođenje novih avio-linija prema tržištima Centralne, Zapadne i Sjeverne Evrope, te Izraela i država Bliskog Istoka.

Najavili smo i realizaciju *Projekta rješavanja stambenih potreba pod povoljnim uslovima* za 500 domaćinstava, a, uz *Projekat rješavanja stambenih pitanja socijalno ugroženih kategorija*, nastaviće se kontinuiran rad na rješavanju stambenih potreba naših građana.

U narednoj godini očekuje nas i veliki posao na daljem unapređenju poslovnog ambijenta kroz izmjene i dopune relevantnih zakona iz oblasti turizma, ugostiteljstva, te izgradnje objekata.

Ono što bih izdvojio jeste očekivanje usvajanja novog Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata. Uvjeren sam da ćemo njime stvoriti odličnu osnovu za dalje unapređenje biznis okruženja, ali ono na šta smo stavili akcenat ovim izmjenama jeste i vizuelno uređenje i uklopljenost objekata u prostor. Predviđena je i apsolutna transparentnost procesa u planiranju, projektovanju i građenju, obzirom da će svi planski dokumenti, urbanističko-tehnički uslovi i dozvole, kao i izvještaji o reviziji planskih dokumenata, biti javni. Za nas važno pitanje koje će biti tretirano ovim zakonom i koje zahtijeva značajno unapređenje jeste: pristup objektima u javnoj upotrebi lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom.

Drago mi je da mogu da najavim da je pomenutim izmjenama zakona predviđeno i uvođenje elektronskog sistema u procesu planiranja i građenja objekata, koji bi omogućio praćenje cjelokupnog procesa, ali i smanjenje vremena izdavanja dozvola za polovinu u odnosu na dosadašnji rok.

Naravno, rad na usvajanju planske dokumentacije preduslov je kvalitetne valorizacije prostora i to pitanje ćemo takođe ozbiljno i posvećeno tretirati.

Nastavićemo sa realizacijom brojnih projekata u životnoj sredini i klimatskim promjenama poput “Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje” kroz sprovođenje konkretnih radova na terenu, na lokalitetu Brodogradiliste Bijela i pripremu glavnog projekta sanacije Jalovišta Gradac –Pljevlja. 2016. očekujemo završetak i puštanje u funkciju značajnog broja projekata koji se odnose izgradnju kanalizacionih mreža, postrojenja za tretman otpadnih voda i tretman kanalizacionog mulja. Moram

napomenuti i aktuelni istorijski sporazum u Parizu u skladu sa kojim ćemo započeti sa implementacijom ispunjenja tzv. „namjeravanog nacionalnog doprinosa“ Crne Gore.

Na kraju, zaštita ulcinjske Solane kao posebno vrijednog ekosistema u evropskim razmjerama očekuje se kroz: ostvarivanje formalne zaštite na međunarodnom nivou kao Ramsar područja, usvajanje Studije zaštite i Prostorno-urbanističkog plana za opštinu Ulcinj.

5. Da li se u narednoj (2016) godini može očekivati ponovna realizacija projekta Hiljadu plus stanova, ili možda nekog sličnog projekta?

Pomenuti projekat će biti nastavljen i u 2016. sa istim ciljem: pomoć u rješavanju stambenog pitanja za oko 500 domaćinstava tj. preko 1500 građana sa srednjim i nižim primanjima, koji po tržišnim uslovima ne mogu riješiti stambenu potrebu. Vrijednost projekta je 20 miliona eura. Koncept je sličan onome iz 2011, uz jednu, za građane značajnu izmjenu: visina kamate je 3,99%. Dakle i u ovom dijelu smo napravili korak više, kako bismo dalje olakšali učeće građana u skladu sa njihovom platežnom sposobnošću.

Dugoročni krediti se dodjeljuju: korisnicima čiji je član porodičnog domaćinstva zaposlen u javnom sektoru, bračnim supružnicima kod kojih oba supružnika imaju do 35 godina života i ostalim korisnicima. Prioritet u ostvarivanju prava na rješavanje stambene potrebe u Projektu imaju: samohrani roditelji, odnosno staratelji, lica sa invaliditetom, porodična domaćinstva čiji je član lice sa invaliditetom, porodična domaćinstva sa djecom sa smetnjama u razvoju, mladi koji su bili djeca bez roditeljskog staranja i žrtve nasilja u porodici.

Dakle, nakon odličnih rezultata prvog projekta 1000plus koji je bio sproveden po najvišim standardima u kontekstu kompletne organizacije i transparentnosti, a pritom cijeneći značaj činjenice da se njime rješava jedno od životno važnih pitanja građana Crne Gore, kao resorno ministarstvo smatrali smo svojom obavezom nastavak jedne ovakve pozitivne priče.